

censentur; cum omnis recessus a jure sit odiosus c. 1 et 2, *de filiis presbyt.* in 6, consequenter strictæ interpretationis juxta tritum brocardicum: « Privilegium concessum contra Jus, est strictè interpretandum. » Non obstante, quod ex parte privilegiatorum contineant favorem, et dantes privilegium principaliter intenderint favorem illis conferre; quia hic favor privatus est, cui præponderat favor juris communis: quamvis hæc doctrina patiat etiam suas fallentias juxta dicenda, n. 21.

13. *Afferuntur plura exempla ex jure de restringendis, ac non extendendis odiosis.* — Sic ulterius in specie, quia Clem., *de Privileg.* prohibens sub censuris, ne religiosi sine licentia parochi administrarent extremam unctionem, et matrimonium, non extenditur ad administrantes baptismum, quia odiosa est.

14. Sic licet Clement. un. *de Consang. et affin.* Moniales professæ si nubunt, et illi, qui eas in uxores ducunt, sint excommunicati: tamen, quia odiosa est, strictè interpretari debet, et ideo ad feminam, quæ professo religioso nubuit, extendi non potest. Taccin. *hic* n. 8.

15. Pariter quamvis vi concilii Trident. excommunicationem incurrant, qui fœminas ad ingrediendam religionem cogunt, tamen hanc excommunicationem non contrahunt cogentes masculum ingredi religionem; quia Tridentina dispositio tanquam odiosa ad personas non expressas extendi nequit.

16. Rursus ob eandem rationem clerici sæculares fraudantes decimas non incurrunt pœnas, quas contrahunt id facientes religiosi. Gloss. in Clement. 1, *de Decimis.*

17. *Alia exempla de ampliandis, extendendis, et late explicandis favoribus, ac odiis restringendis. Nomine populi in odiosis non veniunt clerici, bene vero in favorabilibus.* — Loquendo autem ulterius in specie de secunda parte regulæ, id est, de ampliando, late interpretando, et extendendo favore, imo pro utraque parte serviunt pro declaratione inter alia etiam sequentiæ exempla. *Primo*: licet in odiosis et pœnariis nomine populi non veniant clerici: arg. c. *Si sententia.* 16, *de Sent. excom.* in 6, in favorabilibus tamen eodem nomine etiam comprehenduntur, quia favores sunt ampliandi et extendendi.

18. *Nomine clericorum in odiosis non veniunt episcopi, prælati, canonici, religiosi: bene vero in favorabilibus.* — *Secundo*: Quamvis in ma-

teria odiosa et pœnali nomine clericorum non veniant episcopi: c. *Quia periculosum.* 4, *de Sent. excom.* in 6, neque canonici, nec alii in ecclesiastica dignitate constituti c. *Sedes apostolica.* 13, *de Rescript.* et c. *Statutum.* 22, *de Elect.* in 6, nec religiosi, juxta Gloss. in Clement. 1, *de Supplend. neglig. prælat.* sed soli clerici sæculares: tamen in materia favorabili præfati omnes nomine clericorum comprehenduntur.

19. *Nomine territorii in favorabilibus veniunt etiam loca exempta, non item in odiosis.* — *Tertio*: Nomine territorii in materia favorabili veniunt etiam loca exempta, non item in materia pœnali, vel alias odiosa. Felin. in c. *Rudolphus.* *de Rescript.* n. 18.

20. *Regula circa exorbitantia a jure communi, consequenter odiosa, fallit quando favor concessus est pro utilitate publica.* — Quæritur II. An et quæ sint fallentiæ contra regulam 15. Resp. eam quoad primam partem de odiis restringendis fallere in exorbitantibus a jure, consequenter odiosis tam legibus, quam rescriptis, et privilegiis, ita ut non strictè, sed late explicari et extendi possint ac debeant. *Primo*. Quando agitur de favore publicæ utilitatis. arg. 1. *Cætera.* 41, § *Sed si quis.* ff. *de Legatis.* l. 1.; Alexander lib. II, consil. 216, n. 38; Tuschus lit. E. concl. 665; Bartol. Immola et alii.

21. *Vel pro cultu divino, fide, religione, salute animarum, aut causa pia.* — Fallit secundo, in rescriptis et privilegiis concessis pro favore cultus divini, fidei, religionis, salutis animarum. Fag. in c. *Olim.* *de V. S.* n. 25; Sylvest. v. *Privilegium.* q. 3, arg. c. *In his.* 30, *de Privileg.* ibi: « In his, quæ ad cultum divinum facere dignoscuntur, non maligna, sed benigna esset potius interpretatio facienda. » Ratio redditur l. *Sunt personæ.* 43, ff. *religiosos. et sumptibus fun.* ibi: « Nam summam esse rationem, quæ pro religione facit. » Quam fallentiam Gloss. in c. *Sciant.* v. *Alios de Elect.* in 6; Sylvest. loc. cit.; Suarez lib. VIII, *de Legib.* cap. xxvii, n. 7; Laym. tract. IV, cap. xxiii, n. 5, et alii etiam extendunt ad illa, quæ concessa sunt in favorem ecclesiæ, monasterii, hospitalis, vel alterius causæ piæ, aut alias favorabilis.

22. *Vel ex motu proprio.* — Fallit tertia, quando privilegium aut rescriptum juri communi contrarium datum est motu proprio, Laym, loc. cit.; Suarez, loc. cit. n. 8. Tale siquidem tanquam proprium principis bene-

ficiam, et ex certa scientia concessum amplam et latam interpretationem meretur c. *Si motu proprio.* 23 et c. *Si pluribus.* 24, *de Præb.* in 6.

23. *Item ubi est eadem ratio in lege expressa.* — Fallit quarto, circa leges, ubi est eadem ratio in lege expressa; ob hanc enim etiam lex pœnalis, vel alias odiosa ad casum non expressum extenditur. Abbas Panorm. lib. I, consil. 75, n. 6; Tusch. lit. E. concl. 665, n. 4; Gloss. in Clem. 1, v. *Eligatur de Elect.* arg. c. *Si postquam.* 33, § *Si vero.* *de Elect.* in 6, et l. *Si quis.* id. 7, ff. *de Jurisdic.* quia ratio in lege expressa est anima legis. can. *Consuetudo.* dist. 1, et l. *Cum ratio.* 7, ff. *de Portion. quæ liberis.* et ubi hæc est eadem, etiam eadem censetur esse legis dispositio. l. *Ideo.* 27, ff. *de legib.* cum concord.

24. *Item si extensio requiritur ad evitandum absurdum.* — Fallit quinto, in casibus, in quibus exorbitantia a jure communi extensionem exigunt ad evitandum absurdum, v. g. quia alias durus ageretur cum ecclesiis, et personis ecclesiasticis contra c. 1, *de Dolo et contum.* ac concordantias, juncta l. *Servitus.* 4, ff. *Quod vi aut clam.* ubi similis extensio fit: « Ne melioris conditionis sint stulti, quam periti. »

25. *Circa ampliandos favores fallit etiam regula in beneficiis ecclesiasticis.* — Quoad secundam partem de favoribus ampliandis fallit primo, in beneficiis ecclesiasticis, utpote quæ propter ambitionem strictè interpretanda sunt textu claro c. *Quamvis.* 4, *de Præb.* in 6, ubi etiam ratio exprimitur, ibi: « Quamvis plenissima sit alias in beneficiis interpretatio facienda, litteræ tamen super obtinendis beneficiis debent, cum sint ambitiosæ, restringi. »

26. *Et quando præjudicatur juri tertii jam quæsiti.* — Fallit secundo, in quibuscumque etiam maxime favorabilibus dispositionibus, quæ præjudicant juri tertii jam quæsito, prout desumitur ex c. *Super eo.* 15, *de Offic. deleg. c. Licet.* 12, *de Offic. ordin.* et c. *Cum capella.* 16, *de Privileg.* juncta regula cancell. 18. *De non tollendo jus quæsitum,* ubi Papa expresse declarat, quod per nullas litteras et gratias, etiam motu proprio datas tollatur jus tertii jam quæsitum.

27. Cæterum, qui plura circa hanc regulam, ac de interpretatione illius scire desiderat, legat ex lib. 1, tit. II, *de Constit.* § 17, et tit. III, *de Rescript.* § 5.

1. *Regula unde desumpta?* — Hæc regula desumitur ex c. *Si super gratia.* 9, *de Offic. delegat.* in 6, c. *Si cui.* 36, *de Præb.* in 6, et aliis a Glossa hic citatis juribus.

2. *Beneficium proprie et late sumptum quid? Hic sumitur in sensu lato, prout etiam privilegium comprehendit.* — Quæritur, quomodo hæc regula intelligenda, et quis verus illius sensus sit? Resp. I. Quamvis « beneficium principis » proprie sumptum illud solum dicatur, quod ex liberalitate non contra sed præter jus commune sine ullius, quam concedentis præjudicio confertur, ut amplius diximus lib. I, tit. II, *de Constitut.* n. 445, et seqq. tamen a regula hic sumitur late, prout privilegium quoque, etiam contra jus concessum comprehendit, uti cum Strein hic n. 1, bene observat Peckius hic n. 4, ut proin sicut beneficia propria, sic etiam privilegia a principe (cujus nomine etiam episcopi veniunt juxta Gloss. *Hic.*) concessa constanter durare, et manere deceat, consequenter morte concedentis non expirent, nisi aliter in concessionem beneficii, gratiæ, vel privilegii exprimitur arg. c. *Si gratiose.* 5, *de Rescript.* in 6, ubi gratia a pontifice concessa « usque ad suæ voluntatis beneplacitum » per obitum concedentis, quo « ejus beneplacitum » omnino extinguitur, eo ipso expirare dicitur.

3. *Decet quidem principem, ut beneficia non revocet: potest tamen tale suo subdito concessum ex causa justa revocare.* — Per verbum *decet* dicere vult regula, quod omnino conveniens sit, et deceat quidem principem, ut beneficia, gratias et privilegia a se, vel antecessore concessa permanere permittat: ad id tamen absolute non obligetur, nec potestas ei adempta sit, quin hujusmodi beneficia et privilegia proprio subdito concessa ex parte, vel in toto, saltem ex justa causa moderari, vel tollere et revocare valeat, uti probat Gloss. ex c. *Quia sæpe.* 40, *de Elect.* in 6, ibi: « Non obstantibus quibuscumque privilegiis, » c. *Clericis.* 3, *de Immunit. ecclesiast.* in 6, ibi pariter: « Non obstantibus quibuscumque privilegiis, » cum concord.

4. *Non item concessum alieno.* — Dicitur autem notanter: « proprio subdito; » quia privilegium non proprio sed alieno subdito

concessum a concedente non amplius potest revocari, uti jam diximus et probavimus lib. V, tit. XXXIII, § 6, n. 121, ubi n. 122, addidimus, quod privilegia non mere gratiosa, sed onerosa, vel intuitu meritorum, aut per modum pacti etiam subditis propriis concessa revocari non amplius valeant; ubi vide, ne superflua fiat repetitio.

5. *Cur deceat principem beneficia et privilegia concessa non revocare?* — Cæterum, cur deceat principem, ut concessa a se, vel antecessore beneficia ac privilegia manere et durare permittat. Ratio est; tum quia etiam princeps ex suo consensu æque ac privatus obligatur propter æquitatem et rationem naturalem dictantem, ea, quæ semel placuere, esse servanda l. 1, pr. ff. de Pactis. ibi: «Hujus edicti æquitas naturalis est; quid enim tam congruum fidei humanæ, quam ea, quæ inter eos placuere, servare;» juncta reg. 21, jur. in 6. «Quod semel placuit, amplius displicere non potest.» Tum quia vel maxime convenit principi illud Psal. LXI, 12. *Semel locutus est Deus*, et illud Pilati: *Quod scripsi, scripsi*. Joan., cap. XIX, 22, cum debeant habere unam linguam, et unum calicem atque immobiles esse instar lapidis angularis, aut poli in cælo, uti post Bald. et Gail. lib. II. *Observ.* 53, n. 3, bene observat Strein. hic n. 2. Præsertim quia cuivis viro bono, et multo magis principi turpe ac probrosum est esse inconstantem, ac infidelem, in dictis et promissis. Dictis conformiter.

6. *Ponitur verus sensus regulæ.* — Resp. II. Verus sensus regulæ hic est «Beneficia, privilegia, et aliæ gratiosæ concessionis principum sine determinatione temporis, vel clausula restrictiva concessa, durare et manere debent: personalia quidem usque ad mortem privilegiati: realia vero stabiliter, ita, ut neque a concedente, neque a successore auferri conveniat, nec cessent sine justa, eaque gravi causa;» per rationes et jura citata, præsertim c. *Si cui*, 36, de *Præb. et dignit.* in 6.

7. *Solvitur objectio:* Par in parem non habet imperium: *quomodo intelligendum?* — Nec objicias: Par in parem non habet imperium c. *Innotuit*, 20, de *Elect.* et l. *Nam magistratus*, 4, ff. de *Recept. arbitr.*; ergo saltem a successore, cujus potestatem ligare non potuit antecessor, libere revocari possunt beneficia et privilegia ab antecessore concessa. Resp. enim hoc procedere quoad futura, non autem quoad præterita, præsertim

intuitu meritorum, aut onerosæ vel per pactum concessa; talia enim sicut nec a concedente, sic nec a successore sine justa, eaque gravi causa saltem honeste ac licite pro libitu auferri valent juxta communem tam juristarum; quam theologorum: cum alias quivis rebus et juribus suis, etiam jam quæsitis, pro libitu principis successoris privari possit.

8. *Causæ, ob quas revocari possunt, vel ipso jure cessant privilegia.* — Dicitur autem notanter n. 6. «Sine justa, eaque gravi causa;» ex hac enim sicut concedens et successor beneficia et privilegia revocare possunt, sic etiam aliquoties per se cessant et amittuntur juxta unanimem doctorum. Quænam autem sint hæ causæ, fuse diximus lib. V, tit. XXXIII, de *Privileg.* § 6, et seqq. ac compendiose adducuntur a Gloss. *Hic*, et can. *Renovantes*, 6, dist. 22, ac can. *Privilegium*, 63, cau. 11, q. 3, suatque abusus, delictum, negligentia, seu non usus, contrarium factum, atque superveniens enorme damnum. Et quidem breviter de his loquendo.

9. *Enarrantur breviter.* Propter abusum perdi privilegium habetur cit. can. *Privilegium* 63, cau. 11, q. 3, ibi: «Privilegium omnino meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate.»

Propter «delictum» perdi, patet ex can. *Ita nos*, 25, cau. 25, quæst. 2, ubi civitatis duos episcopos suos occidenti in pœnam delicti subtrahitur Sedes episcopalis.

Propter «negligentiam seu non usum» l. 1, ff. de *Nundinis*, ubi dicitur: «Nundinis impetratis a principe non utendo qui meruit, decenni tempore, usum amittit.»

Propter «contrarium factum,» arg. c. *Si de terra. De privileg.* ibi: «De privilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrahare voluistis, cum liberum sit, cuique jus suum renuntiare, eoque modo non potestis vos in hac parte tueri.»

Propter «superveniens enorme damnum.» arg. c. *Dilecti*, 8, de *Decimis*. ibi: «Unde quoniam iidem fratres ex hoc gravantur enormiter,» etc. et c. *Suggestum*, 9, de *Decimis*, quo revocatur privilegium ex eo, quod cœperit enormiter nocivum esse: ubi Glossa *¶ Privilegium*, sic habet, pluribus probat: «Quod secundum diversitatem temporum, et varietatem rerum privilegia sint varianda;» unde illi versus:

Indultum tollit contempus, crimen, abusus,
Oppositum factum, damnum, tempus variatum.

De quibus causis plura invenies cit. lib. V, tit. XXXIII, et quidem de abusu § 8, a n. 176. *De non usu*, item de contrario facto, § 10. *De damno superveniente*, item de lapsu temporis § 8, ubi etiam a n. 183, alia assignatur causa, videlicet cessatio causæ finalis, non item impulsivæ. Item § 9. *Renuntiatio*.

REGULA XVII.

INDULTUM A JURE BENEFICIUM NON EST ALICUI AUFERENDUM.

1. *In quo differat hæc regula a præcedenti?* — Quamvis hæc regula (quæ ex l. v. *Neque enim*, ff. de *Feris*. et l. *Adulter*. C. *Ad legem Juliam, de Adulter*. desumpta habetur) non multum dissimilis sit a præcedente, tamen ab ea in hoc principaliter differt, quod præcedens de beneficiis et privilegiis ab homine potestatem concedendi privilegium habente, principe nempe concessis, loquatur: præsens vero regula agat de beneficiis et privilegiis, quæ ab ipso jure communi habentur, eique inserta reperiuntur; qualia sunt v. g. privilegium exemptionis clericorum a jurisdictione laicorum: privilegium restitutionis in integrum minoribus ab ipso jure concessum, juri que communi insertum. Itaque

2. *Beneficium, vel privilegium alicui de jure communi competens a nullo homine, etiam judice, etc. auferri potest.* — Quæritur, quomodo hæc regula sit intelligenda, et quis verus illius sensus sit? Resp. eam sic esse intelligendam, quod indultum beneficium, vel privilegium de jure communi alicui competens, a nullo homine, etiam judice (nisi supremus legislator sit) auferri valeat. Ratio est, quia, cum indulta et privilegia juri communi inserta naturam legis assumant, lex autem ex natura sua debeat esse perpetua arg. c. fin. de *Offic. legat.* cum concord. suamque firmitatem et stabilitatem tum ab auctoritate legislatoris, tum a promulgatione et acceptatione, consensuque communi totius populi habeat, a nullo homine privato, nec a judice auferri, mutari, aut effectus illius impediri potest; eo quod judices sint tantum ministri ac executores juris et legum, indeque illis se accommodare, et juxta eas, non vero pro suo libitu contra easdem procedere ac judicare possint et debeant. can. *In istis*, 3, dist. 4, c. 1, de *Sentent. et re judic.* l. fin. C. *Si contra jus et utilitatem* et l. *Nemo*, 13, C. de *Sentent. et interlocut.*

3. *Nisi a supremo legislatore ex gravi justa causa.* — Dicitur autem notanter: «Nisi supremus legislator sit;» hic enim, sicut alias leges et constitutiones, sic etiam indulta, beneficia, et privilegia etiam juri communi inserta per aliam legem revocare; mutare, variare, aut penitus auferre potest ob gravem et justam causam, præsertim ob necessitatem aut utilitatem publicam. arg. c. *Non debet*, 8, de *Consang. et affin.* c. 2 et 3, de *Censib.* in 6, juncta l. *Princeps*, 31, ff. de *LL.* cum concordant. et amplius dictum est lib. I, tit. II, de *Constit.* § 19, et seqq. Nec obstat, quod lex ex natura sua debeat esse perpetua; quia perpetuitas legis in sensu negativo, ita videlicet intelligenda est, quod, sicut sine ulla determinatione temporis, aut præfixo termino conditur, sic etiam sine ullo respectu semper et perpetuo, seu tam diu servari debeat, donec a supremo legislatore ex justa causa revocetur, mutetur, varietur, minuatur, etc., vel etiam per contrariam legitimam consuetudinem tollatur, uti fieri posse certum est c. fin. de *Consuet.* His præmissis.

4. *Ponitur verus sensus regulæ.* — Resp. II. Verus sensus regulæ hic est: «Indultum, beneficium, vel privilegium a jure communi, lege, vel canone concessum, sicque de jure communi alicui competens, nullus homo, nec judex ab eo auferre, vel illum impedire potest, quominus tali indulto libere uti et gaudere valeat.» Per jura et rationes allegatas.

5. *Et declaratur exemplis.* — Exempla hujus innumera habentur in jure; sic enim nullus etiam judex tollere potest privilegium immunitatis ecclesiasticæ, vel impedire, quominus ea utatur clericus. Nullus item auferre aut impedire potest beneficium restitutionis in integrum minoribus et ecclesiis de jure communi competens. Sic pariter c. fin. de *secundis Nupt.* prohibetur, ne facultas a jure communi mulieri concessa transeundi inter annum luctus ad secunda vota eidem auferatur. Et quoniam circa hanc regulam difficultas aliqua facile non solubilis vix invenitur, pergimus ad regulam XVIII, declarandam.

REGULA XVIII.

NON FIRMATUR TRACTU TEMPORIS, QUOD DE JURE AB INITIO NON SUBSISTIT.

1. *Regula unde desumpta?* — Desumitur hæc regula ex l. *Quod in initio*, 29, ff. de

Reg. jur. ibi: « Quod in initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, » cui concordat c. *Imperialem*; lib. II, *Feud. de prohibita feudis alienat. per Fredericum.* ibi: « Quia ab initio de jure non valuit, tractu temporis convalescere non debet. »

2. *Intelligenda de nullis ipso jure: non de primum annullandis.* — Quæritur I. Quomodo hæc regula intelligenda, et quis verus illius sensus sit? Resp. I. Eam duntaxat de ipso jure nullis, non vero de primum annullandis de jure, seu de illis, quæ de jure quidem valida sunt, eodem autem disponente annullari possunt, intelligendam esse, uti bene advertit Gloss., hic arg. c. *Bonæ*, 4, de *Postulat. prælat.* ubi postulatio archiepiscopi Colon. admittitur, quamvis de jure fuisset annullanda cum concord.

3. *Et nisi alio adminiculo firmentur prius invalida.* — Item intelligendam esse: nisi de jure nullum alio adminiculo, v. g. novo tacito vel expresso necessario consensu, sublata causa invaliditatis firmetur, ut pluribus probat Gloss. *Hic. y. Non firmatur.* In quo tamen casu prius invalidum non firmatur « ex tunc, » quando actus nulliter actus est (uti res se habet in ratihabitione juxta reg. 10, n. 3.) sed « ex nunc, » quando ex tacito vel expresso consensu actus valere incæpit, nisi jus in particulari aliter disponat.

4. *Ponitur verus regulæ sensus.* — Resp. II. Verus sensus regulæ sequens est: « Nullus actus, qui, dum perficitur ipso jure invalidus, et nullus est, solo tractu et lapsu temporis sine alio adminiculo convalescit, ut vim et effectus actus ab initio valide gesti habeat. » Ratio est, quia sicut actus ab initio legitime et valide initus non potest ex præciso tractu temporis vitari aut annullari, juxta reg. 73, de *Reg. jur.* in 6: « Factum legitimum retractari non debet, » etc., ita e contrario solus tractus seu lapsus temporis non potest actum ab initio nullum revalidare; cum tempus ex se solo sit insufficientis ad ponendam vel tollendam obligationem, nisi aliud extrinsecum adveniat actui. I. *Obligationum.* 44, § 1, ff. de *Obligat. et action.*

5, 6, 7, 8 et 9. *Declaratur et firmatur exemplis, in testamentis: legatis: contractibus: judiciis: rescriptis.* — Et procedit summe practica hæc regula, vere universaliter veluti in testamentis, et ultimis voluntatibus: In contractibus, in beneficiis et rescriptis, in judiciis, etc., prout pluribus exemplis ex jure declarat ac firmat Dynus et Glossa hic.

Sic enim testamentum ex defectu testantis, v. g. ab amente, furioso, impubere invalide factum non convalescit, etiamsi amens tractu temporis fiat rationis compos, aut impubes pubescat. § *Præterea.* Instit. *Quibus non est permillum facere testamentum,* juxta l. *Ejus.* 8, pr. l. *Si filiusfam.* 19, ff. *Qui testamenta facere poss.*

Sic in contractibus: si impuberes, ubi malitia non supplet ætatem, contrahunt sponsalia, ea ex defectu ætatis invalide contracta non convalescunt, etiamsi tractu temporis legitima superveniat ætas, c. un. pr. de *Despons. impub.* in 6 ibi: « Sponsalia hujusmodi, quæ ab initio nulla erant, per lapsum temporis minime convalescunt. » Idem est in aliis contractibus.

Sic in judiciis: Sententia de jure nulliter lata manet talis, et nullo quantumvis longo tempore valida evadit, nec transit in rem judicatam, etiamsi illa gravatus fatalia appellationis neglexerit. l. *Si expressim.* 19, ff. de *Appellat.*

Sic in beneficiis et rescriptis: Nam si in ætate nondum legitima per invalidam collationem beneficium accepisti, collatio postmodum tractu temporis superveniente ætate sufficiente non evadit valida, quia ab initio fuit nulla. c. *Si eo tempore,* 9, de *Rescript.* in 6.

10. *Alienationibus rerum Ecclesiæ; quia hæc omnia recensita, si ab initio invalida fuerunt, non firmantur tractu temporis.* — Sic alienationes rerum ecclesiasticarum ex defectu requisitarum solemnitatum ab initio invalidæ tractu temporis non validantur. Extravag. *Ambitosæ, de Reb. eccles. non alien. inter commun.*

11. *Solvitur objectio de professione, quæ ab initio invalida post quinquennium valida evadit.* — Objicitur tamen contra regulam et sensum illius primo. Professio religiosa ab initio invalide facta per quinquennium ita firmatur, ut reclamans non amplius audiat, concil. Trident. sess. 25, cap. xix, de *Regular.* Resp. professionem hujusmodi non firmari solo tractu temporis, sed quia nulliter professus præsumitur intra quinquennium tempus professionem ratificasse.

12. *Sicut et contractus minoris invalidus post quinquennium convalescit non solo tractu temporis, sed præsumpta tacita ratificatione.* — Objicitur secundo. Contractus minorum absque curatoris auctoritate celebrati ipso jure sunt nulli. l. *Si curatorem.* 3. C. de *In integr. restit. min.* et tamen si per quinquennium integrum non conqueruntur, postquam

maiores facti sunt, æque subsistunt, ac si ab initio cum debita juris solemnitate fuissent initi. l. fin. C. *Si major. fact. alien.* ergo tractu temporis firmatur, quod ab initio non valuit. Sed resp. uti ad priorem objectionem, videlicet contractum minoris ab initio invalide factum non validari præcise tractu quinquennii, sed tacito consensu, quem habere præsumitur, si major factus tacet, et non conqueritur. Vivian. *hic*; Strein. *ibid.* n. 3.

13. *Collatio beneficii patronati sine consensu invalide facta validatur non tractu temporis, sed ob negligentiam patroni.* — Objicitur tertio. Collatio beneficii patronati sine patroni præsentatione vel consensu facta, ipso jure nulla et irrita est. can. *Decernimus.* cau. 16, q. 7, et tamen si patronus intra tempus ad præsentandum a jure sibi concessum alium non præsentat, collatio prius nulla convalescit, uti post Felin. in c. *Cum Bertoldus. de Sentent. et re judicat.* docet Strein, *Hic.* n. 3, ergo. Resp. præstatam nulliter factam collationem non solo tractu temporis, sed ex speciali juris dispositione ob negligentiam patroni validari; quando enim patronus intra tempus a jure præscriptum ad beneficium præsentare negligit, ea vice jure præsentandi privatus existit, et validatur collatio prius nulliter facta, ne longior beneficii vacantia evadat Ecclesiæ damnosa, et animabus periculosa. Felin. ubi supra n. 14; Pech. *hic* n. 4; Strein. n. 3.

14. *Fallit regula in contractibus.* — Quæritur II. An detur fallentia contra regulam 18? Resp. eam fallere in præscriptione; in hac enim lapsus temporis a jure præscripti firmat contractum emptionis et venditionis etiam quoad translationem domini, ita ac si ab initio omni ex parte rite celebratus esset. Si dicis: ad præscriptionem non sufficere solum tractum temporis, sed requiri etiam possessionem et bonam fidem. Resp. etsi res ematur bona fide et possideatur, tamen contractus emptionis est et manet quoad translationem domini adhuc imperfectus, donec præscriptus adveniat temporis lapsus, qui proin solus contractum ex integro perficit.

REGULA XIX.

NON EST SINE CULPA, QUI REI, QUÆ AD SE NON PERTINET, SE IMMISCET.

1. *Regula unde desumpta?* — Hæc regula desumpta videtur ex c. *Tua.* 19, de *Homici-*

dio; eique concordat regula 36, ff. de *Reg. jur.* ita sonans: « Culpa est, se immiscere rei ad se non pertinenti. »

2. *Nomine rei hic intelliguntur etiam officia, negotia, facta, acta.* — Quæritur I. Quomodo hæc regula intelligenda, et quis proprius illius sensus sit? Resp. I. Nomen *Rei* in regula intelligendum esse in sensu lato, ita ut non tantum res illa, quæ ad aliquem jure proprietatis pertinet, sed etiam officia, negotia, administrationes, munera, judicia, sententiæ, aliaque facta et acta nomine rei hic comprehendantur, prout cum communi aliorum bene observat Peck. *hic* n. 1, et Taccinus, *ibid.*

3. *Res ad aliquem non pertinere, et ei se immiscere dicitur, qui invadit rem alienam.* — Verba autem, « quæ ad eum non pertinet, » iisdem modis intelligi debent, quibus modis res quædam ad aliquem pertinere dicitur: ut proin sicut variis modis res ad aliquem pertinere potest, v. g. quia verum illius dominium et proprietatem habet, vel ususfructus rei illi competit, vel ratione officii, muneris, status, administrationis, tutelæ, obedientiæ, etc., sic iisdem modis res quædam ad aliquem non pertinere possit, ac per consequens ille dicatur se culpabiliter immiscere rei ad se non pertinenti 1, qui rem alienam invadit, vel possessionem vacantem propria auctoritate capit; quia omnes scire debent, id, quod suum non est, ad alium omnibus modis pertinere, l. fin. c. *Unde vi.*

4. *Qui exercet actum de jure et status prohibitum: Clericus chirurgiam exercens, secuta morte, est irregularis.* — 2. Qui exercet actum, vel ei se immiscet, qui illi ratione status non competit, sed jure prohibitus est, uti si clericus sagittarium agit can. *Clerico.* dist. 50, vel artem chirurgicam exercet c. *Tua,* de *Homicidio,* ubi enim dicitur: « Quod monachus multum deliquerit alienum officium usurpando, quod sibi minime congruebat: » ubi etiam decernitur, quod « religiosus chirurgiam exercens, si ex ea mors sequatur, irregularis sit, etiamsi sit peritus et diligens, et hoc fecerit causa pietatis, » ut ibidem summarium habet.

5. *Item, qui invito domino negotium illius assumit.* — 3. Qui directe vel indirecte physice vel moraliter, invito vel prohibente domino aut eo, ad quem pertinet, negotium illius assumit, gerit, aut ei se immiscet, culpabiliter agit, ac nec stipendium, nec honorarium meretur, nec factos sumptus repetere